VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Kunta- ja aluehallinto-osasto
Lainsäädäntöneuvos Mervi Kuittinen

5.4.2018

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

**Lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2017 vp) sekä hallituksen esitystä eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen täydentämisestä (HE 11/2018 vp)**

Asiantuntijakuuleminen 6.4.2018.

*Täydentävä esitys*

Hallituksen esityksessä yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2017 vp) on ehdotettu maakuntauudistuksen aikataulusta johtuen, että esitykseen sisältyvät lait tulisivat voimaan vuoden 2020 alusta. Esityksessä oli lähdetty siitä, että kyseessä on maakuntalain (HE 15/2017 vp) täytäntöönpanoon liittyvä erillislaki. Lakiehdotuksen mukaan kuntien tielautakuntia koskevista säännöksistä luovuttaisiin, ja niille aiemmin kuuluneet tehtävät siirrettäisiin muille viranomaisille. Alkuperäistä esitystä täydentävässä esityksessä ehdotetaan poistettavaksi maakuntauudistusta koskevat kirjaukset yksityistielakiehdotuksesta. Poistettavat kirjaukset koskevat viranomais- ja valtionavustustehtäviä. Tarkoituksena on, että syksyllä 2018 annetaan erillinen hallituksen esitys, jossa huomioidaan maakuntauudistuksen tarpeet.

Esityksessä todetaan, että lakiehdotuksen liitynnät maakuntauudistukseen ovat vähäiset ja ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan jo vuoden 2019 alusta. Alkuperäisessä esityksessä on ehdotettu, että lakkautettavien kuntien tielautakuntien tehtäviä siirrettäisiin maakuntauudistuksen yhteydessä perustettavalle Valtion lupa- ja valvontavirastolle. Täydentävässä esityksessä ehdotetaan, että tielautakuntien tehtävät hoidettaisiin vuoden 2019 ajan elinkeino-liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja, että valtionavustusten avustustehtävä hoidettaisiin vuoden 2019 ajan edelleen ELY- keskuksissa.

*Valtiovarainministeriöllä ei ole huomauttavaa tältä osin.*

*Alkuperäinen esitys*

Esityksellä ehdotetaan säädettäväksi uusi yksityistielaki. Se korvaisi vuonna 1963 voimaan tulleen lain yksityisistä teistä. Samalla tehtäisiin vähäisiä, lähinnä teknisiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

*Valtiovarainministeriö toteaa, että ehdotus tielautakuntien lakkauttamisesta ja tehtävien siirrosta on osa hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan 16.2.2016 hyväksymää toimenpideohjelmaa kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseksi. Tielautakuntien lakkauttamisesta aiheutuvien lähinnä kokous- ja henkilöstökulujen vähenemisestä aiheutuvien säästöjen määrän on arvioitu olevan 2-3 milj. euroa. Ministeriöllä ei ole siten huomauttamista esityksiin, jotka koskevat kuntien tielautakuntien lakkauttamista.*

*Valtiovarainministeriö toteaa, että valtionavustuskriteereiden ehdotettu karsiminen on sinänsä perusteltua, koska se korostaa alueellisia näkökohtia, kuntien ja tulevaisuudessa maakuntien itsehallintoa. Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksen mukaan kunnat voisivat edelleen päättää avustuk-*

*sista. Esityksessä on asetettu kuntien osalta vastaavat kriteerit kuin valtion avustukselle. Avustettavan yksityistien tulisi olla järjestäytynyt tiekunnaksi ja sitä koskevat yksityistierekisterin tiedot tulisi olla ajan tasalla. Lainkohdan perustelujen mukaan avustuskriteereillä edistettäisiin muun muassa tiekuntien hallinnollisen tiedon ja yksityisteitä koskevan staattisen kuntotiedon ajantasaisuutta tietojärjestelmissä sekä kannustettaisiin järjestäytyneisyyteen, jonka katsotaan olevan tärkeä elementti yksityisteihin liittyvässä tehokkaassa ja ammatillisessa tienpidossa. Valtiovarainministeriö toteaa, että vaikka kriteerien käytön taustalla oleva perustelu on sinänsä hyväksyttävä, ei avustuksen myöntäjän kuten kunnan harkintavaltaa olisi välttämätöntä rajoittaa tältä osin tämänkaltaisilla tavoitteilla. Maakuntauudistukseen liittyvässä erillisen hallituksen esityksen valmistelussa tulee huomioida vastaavuus maakuntalaki- ja maakuntien rahoituslakiesityksen sääntelyn kanssa.*

*Esityksessä lisättäisiin jonkin verran kuntien tehtäviä. Hallituksen esitystä on kuitenkin tältä osin kehitetty lausuntokierroksen perusteella, mitä valtiovarainministeriö pitää kannatettavana (esimerkiksi esityksen 13 §:n tehtävät). Uusien tehtävien lisäämiseen kunnille tulee suhtautua pidättyvästi ja kunnille ei voida säätää lisätehtäviä muutoin kuin rahoitusperiaatteen mukaisesti siten, että uudesta lakisääteisestä tehtävästä aiheutuvat kustannukset kompensoidaan kunnille täysimääräisesti kuntien rahoituksessa. Kyseisten lisätehtävien taloudelliset ja viranomaisvaikutukset eivät ilmene esityksestä. Lisäksi oikeusministeriön hallinnonalan osata siirtyvien tehtävien määrä ja siitä aiheutuva kokonaiskustannusvaikutus on käsitelty ainoastaan yleisellä tasolla.*